

LILIANA ARMAȘU

Bogdan Ghiu, un poet cu metodă

Despre cel care va încheia rubrica *Argument pentru...* din acest an se poate spune că este unul dintre cei mai activi și mai inventivi poeți ai momentului. Și nu numai poet, dar și traducător, eseist, teoretician media, profesor, ziarist, filosof. Lui cu siguranță nu i se potrivește imaginea scriitorului clasic, închis într-un comod și protector turn de fildeș. Nu-i place și cred că nici nu-și poate permite luxul de a se izola de restul lumii, întrucât azi e nevoie, scrie chiar el, de „intelectuali autentici, altfel spus, intelectuali critici, capabili să discute, să dezbată rațional și public”.

Iar în persoana lui Bogdan Ghiu avem tocmai unul dintre ei. Debordând de idei, una mai originală decât alta, poetul e pus mereu pe fapte mari: lansează noi proiecte artistice, se pronunță în presă sau la televiziune pe marginea unor probleme sociale de interes comun, participă activ, în diversele lui ipostaze auctoriale, la evenimente culturale de anvergură internațională.

Cum este, spre exemplu, „The Bijlmer Spinoza-Festival” (Bijlmer este o suburbie din sud-estul orașului Amsterdam), la care sunt invitate să conferențieze personalități notorii din domeniul filosofiei și al artelor contemporane. În cadrul ediției din acest an a festivalului, poetul român a deschis seria prelegerilor filosofice cu două lecturi-performance (textele au fost preînregistrate radiofonic și difuzate sub forma unui radiojurnal, cu expuneri video și lecturi murale), fragmentele expuse fiind selectate din volumul de eseuri *Eu(l) Artistul. Viața după supraviețuire*, care a inaugurat noua colecție, „Performa”, a Editurii Cartea Românească (2008).

Trebuie spus că autorul *Facultății de litere (mic îndreptar de gândire greșită)* a avut șansa unică de a-l avea ca maestru, în cadrul unui doctorat susținut la Paris, pe celebrul filosof postmodern Jacques Derrida, care i-a influențat decisiv modul de a gândi. La fel, traducerile, multe și serioase, din Baudrillard, Bourdieu, Derrida, Todorov, Deleuze, Bataille, Foucault etc., își au rolul lor important în formularea și materializarea conceptelor promovate de poet. Extrem de receptiv la ceea ce se întâmplă nou în lume, și nu doar în sfera literaturii, dar și în cea a artelor vizuale, a arhitecturii, a economiei, a tehnologiilor informaționale, a politicilor culturale etc., el, intelectualul responsabil de viitorul artei, va prelua aproape din mers orice idee inovatoare care i-a trezit interesul. Nu va trece multă vreme până o vom vedea implementată pe sol românesc.

Ceea ce mă impresionează în special la poetul Bogdan Ghiu nu e atât discursul său liric, în mare parte metapoetic, cât reflecțiile sale despre poezie, care, adunate toate la un loc, ar alcătui probabil un excelent tratat despre arta supraviețuirii prin poezie. Teoreticianul știe, din proprie experiență, că doar „poeții recreează *vocea interioară* (sublinierile aparțin autorului) cu care omul își vorbește și grație căruia *se aude*, se încrede că mai există, că de fapt nu încetează nicio clipă să vorbească, să fie...”.

Ghiu îi redă poeziei statutul privilegiat de artă supremă și o reazăză în rândul din față, deși afirmă că dă predilecție artelor vizuale, care sunt, după părerea lui, mai interesante și mai experimentale. Așa sau altminteri, poezia rămâne a fi „matrice a vocii morale prin care ne repetăm nouă înșine poruncile fundamentale”, „e ordin pe dinăuntru”, „comandă și ascultare de sine”, „îndemn”.

Mai mult decât atât, **„poezia în sine înseamnă cultivarea sensibilității extreme, hipersensibilizarea omului” și „este singurul mediu intim, prin care comunicăm, moral, cu noi înșine, prin care ne scriem**. Poezia șterge zgomotul, «procesează» mediul social audio prin care, mai mult decât prin cel vizual, suntem invadați, ținuți departe de noi înșine, de propriile noastre voci care ne bântuie: să nu ne mai auzim. Poezia face liniște, reimprimând *vocile*”.

Iar pentru a o face mai accesibilă și mai atractivă pentru oameni, editorii de poezie trebuie să depășească tradiția clasică a tipăririi ei doar pe hârtie. Bogdan Ghiu are idei și în acest sens: el vine de fiecare dată spre publicul său fie cu inedite formule poetice, fie cu metode extravagante de editare și de prezentare a cărților sale. Așa cum a „meșterit”, de exemplu, (*Poemul de carton*). *Urme de distrugere pe Marte*, un volum-colaj cu CD (apărut în 2006 la Cartea Românească), în care poemele sunt scrise atât pe verticală, cât și pe orizontală, caligrafiate de mână sau cu litere de tipar, unele fiind „completate” și de corecturile autorului. Astfel **poetul își deconstruiește, derridean, poezia, sugerându-ne că aceeași realitate poate fi multiplicată la infinit, cu mici modificări de formă, până la pierderea originalului**.

Tulburătoare spectacole de artă sunt și lansările de carte ale lui Bogdan Ghiu. Pornind de la ideea că „o carte este o «cutie cu scule»”, iar poezia, de rând cu toate artele, reprezintă o „formă radicală de jurnalism”, poetul, pentru a provoca „reportericește” mesajul, își pregătește din timp tot arsenalul necesar: înregistrări

radiofonice, CD cu textele scanate pentru a fi proiectate pe perete, însoțite neapărat de prezența spectaculoasă a autorului în carne și oase care-și citește poemele, cităm din mărturisirile lui, „cu pasiune, până la pierderea vocii, a suflului. Și cu metodă, dramatizând, dansând, sărind, desenând, cântând, făcând totul ca să sugerez poezia”. Așa simte el să interpreteze în fața lumii „arta sincerității”. Bogdan Ghiu este și unul din cei mai avizați teoreticieni media, având în primul rând în vizor fenomenul televiziunii, întrucât „azi televiziunea e literatură”.

Dar proiectele îndrăznețe ale scriitorului nu se termină aici. Aflăm dintr-un interviu că scrie o carte despre Revoluția Română, o alta despre arta contemporană, încă una despre televiziune și media, o a patra despre situația omului contemporan, pregătește apoi o carte-expoziție, o carte-album, două romane, un volum inedit de versuri și tot așa mai departe. Un poet în plină forță creatoare, de-a dreptul cuceritor.

BOGDAN GHIU

Poem

Poezia în poem ca
și mine în această cameră
afurisită și ca
și sufletul în mine
probabil.

Poem

Nu e poezie. E altceva. O străină
de care nu ți-a fost dor
și de care ți-e frică.
Poezia a fugit în lume. Cât mai departe
și e fericită acolo.
Poemele sunt sparte și pustii.
Te adăpostești în ele și cânti
ce știi.
Și ele se-nchid, se deschid,
încep să vorbească.
Redevin obiecte de nepătruns.

Ție

Privește și-n jos. E mai puțin departe.
De aici nu poți cădea.
Privirea ajunge la ceea ce vede.
Până acolo distruge totul,
își face loc,
îți face loc și ție.

Poem

Ce lene
să nu poți scrie acest poem.
Ce groaznic (o noapte de toamnă
înscrisă pe o medalie)
să nu poți scrie acest poem
și el
să existe.

4

Ar fi bine să vii să vezi
ce puține cuvinte mi-au rămas
și să nu mai ceri
să repet descrierea Palmyrei
sau evocarea nisipului rătăcit
în gura Sfinxului,
ori să-ți redau zborul captiv
al stindardului
ținut zi și noapte
în bătaia tuturor vânturilor,
ar trebui să vii și să îți dai seama
singur că nu mai pot spune prea multe
și că mai nimerit ar fi ca
tu să mă întrebi cât mai amănunțit
iar eu să îți răspund prin
da sau nu, cât încă
mai avem vreun drept asupra
acestor cuvinte, cât încă
aerul mai propagă sunete și
nu e o stivă oarecare de
molecule,
cât încă mai pot vorbi
nevinovat.